

Hur kan man göra för att få ett mindre antal födda smågrisar i varje kull?

I en fråga till frågelådan skrev en producent med ekologisk produktion att de ofta får stora kullar (mellan 12-20 smågrisar i varje kull och ofta runt 16). Producenten uppgav även att de hade en hög dödlighet och inte någon möjlighet att kullutjämna eftersom alla suggor och gyltor fick stora kullar. Frågeställaren undrade således om det finns några knep för att få ner antalet födda smågrisar i kullarna.

Grisar får naturligt många avkommor. Antalet levande födda smågrisar per kull påverkas av antal folliklar som befruktas samt hur många foster som utvecklas till livskraftiga grisar som föds. Förutom saggans fysiologi styrs antal smågrisar av semineringsrutiner, skötsel och miljö. I avelsföretagens avelsmål ingår fler levande födda smågrisar per sugga. Arvbarheten för antal levande födda är låg och idag får en sugga cirka 12,8 levande födda smågrisar per kull (PigWin, 2011). Det finns ingen speciell avel för ekologisk produktion, utan konventionellt avelsmaterial används.

I en avhandling från SLU beskrivs det att i avelsarbetet för ekologiska grisar ska följande beaktas (Wallenbeck, 2009):

- Välja saggor med goda modersegenskaper. Egenskaper som består under hela digivningsperioden (både i grisningsbox/hyddor och i gruppbox/hage) som mödrar till rekryteringsgyltorna.
- Välj fäder till rekryteringsgyltorna med avelsvärden för specifika egenskaper. Egenskaperna bör komplettera mödrarnas förmågor (För vidare läsning se: <http://svenskapig.se/publikationer/trycksaker>).

Att minska smågrisdödligheten istället för att minska antalet levande födda smågrisar är viktigt. Wallenbeck (2009) rekommenderar att det bör arbetas för att minska smågrisdödligheten både tidigt (box/hyddor) och sent (gruppbox/hage) under digivningsperioden. Dödlighet i ekologisk produktion kan bero på olika anledningar men idag föds de flesta ekologiska smågrisar i vanliga grisningsboxar och vistas där under de två första levnadsveckorna (Alarik, pers. medd. 2011). Dödlighet är inte större än i konventionell produktion den tiden, utan den högre dödligheten uppstår först från tredje levnadsveckan och fram till avvänjning. Det är då grisarna flyttas till så kallade familjebboxar eller under sommaren släpps på bete. Tidpunkten för flytt och gruppering av saggor har betydelse. När saggorna flyttas till grupper är det viktigt att vara observant på att de fortsätter att ge di. De saggor som tappar intresse för sina smågrisar och slutar ge di kan separeras från gruppen till en egen hage så smågrisarna lättare kan fortsätta dia. Om saggorna kommer i brunst tre veckor efter grisningen är det ännu viktigare att de fortsätter ge di och inte går i sin. Om saggor i grupp som brunstar vid olika tidpunkter efter avvänjningen leder detta till att nästkommande grisningsomgång blir spridd.

För att undvika brunst under digivningen rekommenderas styrd fodergiva, små sagggrupper och en stressfri flyttning. Saggornas hull måste kontrolleras mer noggrant vid styrd giva då risken finns att vissa saggor kan bli för tunna. Detta gäller speciellt för gyltkullar. Saggor

som visar ointresse för digivning bör separeras från de andra suggorna så att de fortsätter dia (står redan i stycket ovan). Digivningshormonerna motverkar ägglossning och suggorna har en så kallad stilla brunst och kan komma i ny brunst 21 dagar senare. Fortsatt digivning ger de bästa förutsättningarna för smågrisarna.

Alla bakomliggande orsaker till den höga dödligheten i ekologisk produktion är inte kända och SLU arbetar i dagsläget med ett forskningsprojekt om dödlighet från födelse till avvänjning samt brunst under digivning (Thomsson, pers. medd. 2011).

Referenser:

Alarik, M. 2011-06-21. Personligt meddelande. Konsult Grisproduktion. Uppsala

Svenska Pig. 2011. PigWin-medeltal. <http://www.pigwin.se/medeltal-sugg> avläst 2011-07-06

Thomsson, O. 2011-05-13. Personligt meddelande. Forskningsassistent. SLU. Uppsala

Vermeer, H.M., Houwers, H.W.J. 2008. Effect of additional heating, floor length, straw quantity and piglet nest accessibility on piglet losses in organic farrowingpens. Cultivating the future based on science. Volume 2: Livestock, socio-economy and cross disciplinary research in organic agriculture. Proceedings of the Second Scientific Conference of ISO FAR, held at the 16th IFOAM Organic World Conference. p.118-121

Wallebeck, A. 2009. Pigs for organic production. Studies of sow behaviour, piglet-production and GxE interactions for performance. Doctoral Thesis no.2009:37. Faculty of Veterinary Medicine and Animal Science.